

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

8. listopadu 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Justiční spolupráce v trestních věcech — Rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV — Článek 17 — Právo, jímž se řídí výkon trestu — Výklad vnitrostátního pravidla vykonávajícího státu, které stanoví snížení trestu odnětí svobody z důvodu pracovní činnosti vykonávané odsouzeným během pobytu ve věznici ve vydávajícím státě — Právní účinky rámcových rozhodnutí — Povinnost konformního výkladu“

Ve věci C-554/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii, Bulharsko) ze dne 25. listopadu 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 3. prosince 2014 a doplněným dne 15. prosince 2014, v trestním řízení proti

Atanasi Ogňanovovi

za přítomnosti:

Sofijska gradska prokuratura

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano, místopředseda, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça a M. Berger (zpravodajka), předsedové senátů, J. C. Bonichot, A. Arabadžev, C. Toader, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. ledna 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu A. Rubio Gonzálezem, jako zmocněncem,
- za nizozemskou vládu M. Bulterman a M. Gijzen, jako zmocněnkyněmi,
- za rakouskou vládu G. Eberhardem, jako zmocněncem,
- za vládu Spojeného království D. Blundellem a L. Barfootem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: bulharština.

— za Evropskou komisi R. Troostersem, W. Bogensbergerem a V. Soloveyčhikem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 3. května 2016,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 17 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (Úř. věst. 2008, L 327, s. 27) ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2008/909“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení o uznání rozsudku vydaného v trestním řízení a o výkonu trestu odnětí svobody, k němuž byl Atanas Ogňanov odsouzen dánským soudem, v Bulharsku.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Rámcové rozhodnutí 2008/909 nahradilo pro většinu členských států od 5. prosince 2011 odpovídající ustanovení Úmluvy Rady Evropy ze dne 21. března 1983 o předávání odsouzených osob a dodatkového protokolu k ní ze dne 18. prosince 1997.
- 4 Bod 5 odůvodnění tohoto rámcového rozhodnutí zní takto:

„Procesní práva v trestním řízení představují rozhodující prvek pro zajištění vzájemné důvěry mezi členskými státy v justiční spolupráci. Vztahy mezi členskými státy, charakterizované zvláštní vzájemnou důvěrou v právní systémy ostatních členských států, umožňují uznávání rozhodnutí, která byla přijata orgány vydávajícího státu, vykonávajícím státem. Měl by se proto zvážit další rozvoj spolupráce stanovené v nástrojích Rady Evropy týkajících se výkonu trestních rozsudků, zejména v případech, kdy byl vůči občanům Unie vynesena trestní rozsudek a byli odsouzeni k trestu odnětí svobody nebo k opatření spojenému se zbavením osobní svobody v jiném členském státě. [...]“

- 5 Článek 3 uvedeného rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Účel a oblast působnosti“, stanoví:

„1. Účelem tohoto rámcového rozhodnutí je stanovení pravidel, podle nichž členský stát, s cílem usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby, uznává rozsudky a provádí výkon trestů.

[...]

3. Toto rámcové rozhodnutí se vztahuje pouze na uznávání rozsudků a výkon trestů ve smyslu tohoto rámcového rozhodnutí. [...]

[...]“

- 6 Článek 8 rámcového rozhodnutí 2008/909, nadepsaný „Uznání rozsudku a výkon trestu“, stanoví:
- „1. Příslušný orgán vykonávajícího státu uzná [postoupený] rozsudek [...] a neprodleně přijme veškerá opatření nezbytná pro výkon trestu, nerozhodne-li se uplatnit některý z důvodů pro odmítnutí uznání nebo výkonu stanovených v článku 9.
 2. Je-li délka trestu neslučitelná s právem vykonávajícího státu, může příslušný orgán vykonávajícího státu rozhodnout o přeměně trestu, pouze pokud uvedený trest překračuje horní hranici trestu stanovenou za obdobné trestné činy jeho vnitrostátním právem. Přeměněný trest nesmí být nižší než horní hranice trestu stanoveného za obdobné trestné činy právem vykonávajícího státu.
 3. Je-li druh dotyčného trestu neslučitelný s právem vykonávajícího státu, může jej příslušný orgán vykonávajícího státu přeměnit na trest nebo opatření stanovené pro obdobné trestné činy v jeho vlastním právu. Takový trest nebo opatření musí co nejvíce odpovídat trestu uloženému ve vydávajícím státě, a trest proto nelze přeměnit na peněžitý trest.
 4. Přeměněný trest nezhorší trest uložený ve vydávajícím státě co do druhu nebo délky.“
- 7 Článek 10 uvedeného rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Uznání rozsudku a výkon trestu“, v odstavci 1 stanoví:
- „Pokud by mohl příslušný orgán vykonávajícího státu rozhodnout o částečném uznání rozsudku nebo výkonu trestu, může předtím, než rozhodne o odmítnutí rozsudku a výkonu celého trestu, konzultovat příslušný orgán vydávajícího státu za účelem dosažení dohody [...]“
- 8 Článek 13 uvedeného rámcového rozhodnutí stanoví:
- „Dokud nebyl ve vykonávajícím státě zahájen výkon trestu, může vydávající stát vzít od tohoto státu rozsudek a osvědčení zpět, přičemž uvede důvody, které ho k tomu vedly. Po zpětvzetí osvědčení již vykonávající stát trest nevykoná.“
- 9 Článek 17 rámcového rozhodnutí 2008/909, nadepsaný „Právo rozhodné pro výkon“, stanoví:
- „1. Výkon trestu se řídí právem vykonávajícího státu. Pouze orgány vykonávajícího státu jsou příslušné rozhodovat s výhradou odstavců 2 a 3 o postupech pro výkon trestu a stanovit veškerá s tím související opatření, včetně důvodů pro předčasné nebo podmíněné propuštění.
 2. Příslušný orgán vykonávajícího státu započítá celou dobu zbavení osobní svobody, která již byla vykonána v souvislosti s trestem, pro který byl rozsudek vynesena, do celkové doby zbavení osobní svobody, která má být vykonána.
 3. Příslušný orgán vykonávajícího státu informuje na žádost příslušný orgán vydávajícího státu o platných pravidlech pro možné předčasné nebo podmíněné propuštění. Vydávající stát může souhlasit s použitím takových pravidel nebo může vzít osvědčení zpět.
 4. Členské státy mohou stanovit, že jakékoli rozhodnutí o předčasném nebo podmíněném propuštění může rovněž zohlednit pravidla vnitrostátního práva uvedená vydávajícím státem, podle kterých má osoba po určité době nárok na předčasné nebo podmíněné propuštění.“
- 10 Rozsudek vydaný vydávajícím členským státem musí být vykonávajícímu státu předán spolu s osvědčením. V příloze I rámcového rozhodnutí 2008/909 je uveden jeho vzor.

- 11 Bod i 2 tohoto vzoru se týká „[ú]dajů o délce trestu“. Vydávající stát tak musí uvést informace o, zaprvé, celkové délce trestu (ve dnech) (bod i 2.1 osvědčení), zadruhé, úplné délce zbavení osobní svobody, která již byla vykonána v souvislosti s trestem, který byl rozsudkem uložen (ve dnech) (bod i 2.2 uvedeného osvědčení), a, zatřetí počtu dní, které mají být započítány do celkové délky trvání trestu z jiných důvodů, než je důvod uvedený v bodě 2.2 (bod i 2.3 osvědčení).

Bulharské právo

- 12 Z předkládacího rozhodnutí plyne, že k okamžiku, k němuž je datováno, nebylo ještě rámcové rozhodnutí 2008/909 do bulharského práva provedeno.

- 13 Článek 41 odst. 3 nakazatelen kodeks (trestní zákoník) zní:

„Doba odpracovaná odsouzeným se započítává pro účely zkrácení doby trvání trestu, přičemž dva pracovní dny odpovídají třem dnům zbavení osobní svobody.“

- 14 Článek 457 odst. 4 až 6 nakazatelen procesualen kodeks (trestní řád, dále jen „NPK“), týkající se výkonu trestu v rámci předávání odsouzených osob, stanoví:

„4. Pokud je maximální doba odnětí svobody stanovená právem Bulharské republiky za spáchaný trestný čin nižší, než je doba stanovená v rozsudku, zkrátí soud uložený trest na tuto dobu. Pokud právo Bulharské republiky nestanoví za spáchaný trestný čin trest odnětí svobody, stanoví soud trest co nejlépe odpovídající trestu uloženému v rozsudku.

5. Doba pobytu ve vazbě a doba trestu odpykaná ve státě, v němž byl vynesena rozsudek, se započtou, případně – pokud se tresty liší – zohlední se při stanovení délky trestu.

6. Vedlejší tresty uložené v rozsudku je nutno vykonat, pokud existují v odpovídajících ustanoveních práva Bulharské republiky a zatím nebyly vykonány ve státě, v němž byl vynesena rozsudek.“

- 15 Podle výkladového rozhodnutí č. 3/13 ze dne 12. listopadu 2013 (dále jen „výkladové rozhodnutí“), vydaného Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud, Bulharsko), musí být čl. 457 odst. 5 NPK ve spojení s čl. 41 odst. 3 trestního zákoníku vykládán v tom smyslu že se období, které předaný odsouzený bulharský státní příslušník odpracoval ve věznicí ve státě odsouzení v rámci veřejně prospěšných prací, započítává příslušným orgánem vykonávajícího členského státu do snížení trestu tak, že dva odpracované dny odpovídají třem dnům zbavení osobní svobody, ledaže by stát, v němž byl vynesena rozsudek, v důsledku tohoto již trest snížil.

- 16 Ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předkládající soud upřesňuje, že je tímto výkladovým rozhodnutím vázán.

- 17 Předkládající soud dodává, že zákon ani uvedené výkladové rozhodnutí se nezmiňují o povinnosti informovat vydávající stát o takovém snížení trestu příslušnými bulharskými orgány nebo si vyžádat jeho vyjádření či souhlas.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 18 Rozsudkem ze dne 28. listopadu 2012 uložil Retten i Glostrup (soud v Glostrupu, Dánsko) A. Ogňanovovi, který je bulharským státním příslušníkem, úhrnný trest odnětí svobody v délce patnácti let za vraždu a krádež s přitěžujícími okolnostmi.

- 19 Atanas Ogňanov byl nejprve umístěn do vazby, a to od 10. ledna do 28. listopadu 2012, tedy okamžiku, kdy odsuzující rozsudek nabyl právní moci.
- 20 Část trestu odnětí svobody následně vykonal v Dánsku, a sice od 28. listopadu 2012 do 1. října 2013, kdy byl předán bulharským orgánům.
- 21 Atanas Ogňanov během svého pobytu v dánské věznici, konkrétně od 23. ledna 2012 do 30. září 2013, pracoval.
- 22 Z předkládacího rozhodnutí plyne, že při předávání A. Ogňanova bulharským orgánům vycházely dánské orgány z rámcového rozhodnutí 2008/909. Předaly přitom bulharským orgánům žádost o informace týkající se trestu, jehož výkon předpokládají, a pravidel pro předčasné propuštění platných v Bulharsku. Mimoto výslovně uvedly, že dánský zákon neumožňuje zkrácení uloženého trestu odnětí svobody na základě doby odpracované během jeho výkonu.
- 23 K datu blíže nespecifikovanému v předkládacím rozhodnutí předložila Sofijska gradska prokuratura (městské státní zastupitelství v Sofii, Bulharsko) na základě článku 457 NPK předkládajícímu soudu návrh, aby rozhodl o otázkách spojených s výkonem trestu uloženého A. Ogňanovovi rozsudkem dánského soudu.
- 24 Vzhledem k řešení uvedenému ve výkladovém rozhodnutí se předkládající soud zabývá tím, zda má při určování zbývající doby trestu zohlednit dobu, po níž A. Ogňanov v dánském vězení pracoval. Pokud by tomu tak bylo, dotýcnému by byl trest zkrácen nikoli o rok osm měsíců a dvacet dnů, nýbrž o dva roky šest měsíců a dvacet čtyři dnů, což by mu umožnilo předčasné propuštění. Uvedený soud dodává, že rámcové rozhodnutí 2008/909 takové snížení trestu neupravuje.
- 25 Předkládající soud ve svém rozhodnutí uvádí důvody, které ho vedou k závěru o neslučitelnosti bulharského práva s relevantními ustanoveními rámcového rozhodnutí 2008/909.
- 26 Uvedený soud má totiž, zaprvé, za to, že čl. 17 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 zmocňuje příslušné orgány vykonávajícího státu, aby rozhodly, jakým způsobem „bude“ vykonán trest odnětí svobody, avšak nezmocňuje je k tomu, aby právně posoudily trest již vykonaný ve vydávajícím státě. Podle něj tak příslušné orgány vykonávajícího státu nemohou snížit zbývající dobu trestu na základě doby odpracované odsouzeným ve věznici vydávajícího státu.
- 27 Zadruhé má předkládající soud za to, že čl. 17 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 ukládá vykonávajícímu státu, aby v plné výši započítal trest již vykonaný ve vydávajícím státě k datu předání, čehož nelze dosáhnout, pokud příslušné orgány vykonávajícího státu započítají dobu kratší či delší, než je trest vykonaný podle práva vydávajícího státu. Podle něj je tak započtení doby, která by byla delší než skutečná doba odnětí svobody, v rozporu s tímto ustanovením.
- 28 Podle uvedeného soudu jsou kromě toho obě další ustanovení rámcového rozhodnutí 2008/909 stanovující možnost snížení trestu, tedy čl. 8 odst. 2 a čl. 10 odst. 1, zjevně nepoužitelná ve věci v původním řízení.

29 Za těchto okolností se Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Připouštějí ustanovení rámcového rozhodnutí 2008/909, aby vykonávající stát během řízení o předání zkrátil dobu odnětí svobody uloženou vydávajícím státem na základě práce vykonané během výkonu tohoto trestu ve vydávajícím státě tak, že:
- a) snížení trestu bude výsledkem uplatnění práva vykonávajícího státu na výkon trestu podle čl. 17 odst. 1 rámcového rozhodnutí [2008/909]. Připouští toto ustanovení, aby bylo právo vykonávajícího státu týkající se výkonu trestu uplatněno již v řízení o předání s ohledem na okolnosti, ke kterým došlo v době, během níž odsouzený podléhal soudní příslušnosti vydávajícího státu (tedy s ohledem na práci vykonávanou ve věznici vydávajícího státu)?
 - b) snížení trestu bude výsledkem započtení podle čl. 17 odst. 2 rámcového rozhodnutí [2008/909]. Připouští toto ustanovení započtení doby, která je delší než doba výkonu trestu stanovená podle práva vydávajícího státu, pokud se použije právo vykonávajícího státu a dojde k novému právnímu posouzení okolností, ke kterým došlo ve vydávajícím státě (práce vykonávaná ve věznici vydávajícího státu)?
- 2) Pokud se na uvedené snížení trestu použijí tato nebo jiná ustanovení rámcového rozhodnutí [2008/909], je třeba o tom informovat vydávající stát, pokud o to výslovně požádal, a je nutno řízení o předání zastavit, pokud tento stát se zkrácením nesouhlasí? Pokud je třeba na požadavek informování odpovědět kladně, jak má dojít k informování – obecně a abstraktně o použitelném právu, nebo o konkrétním snížení trestu, které provede soud u konkrétní odsouzené osoby?
- 3) Pokud by Soudní dvůr Evropské unie konstatoval, že ustanovení čl. 17 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 nepřipouštějí, aby vykonávající stát zkrátil trest na základě svého vnitrostátního práva (z důvodu pracovní činnosti vykonávané ve vydávajícím státě), je rozhodnutí vnitrostátního soudu, že přesto použije své vnitrostátní právo, protože je příznivější než článek 17 uvedeného rámcového rozhodnutí, v souladu s evropským právem?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 30 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda je nutno ustanovení čl. 17 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu pravidlu vykládanému tak, že umožňuje vykonávajícímu státu přiznat odsouzenému snížení trestu z důvodu pracovní činnosti, kterou odsouzený vykonával během svého pobytu ve věznici ve vydávajícím státě, ačkoliv příslušné orgány posledně uvedeného státu na základě svého vnitrostátního práva takové snížení trestu nepřiznaly.
- 31 Pro zodpovězení této otázky je nutno připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je třeba při výkladu ustanovení unijního práva vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (rozsudek ze dne 16. července 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 35).
- 32 Pokud jde o znění čl. 17 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí 2008/909, odstavec 1 uvedeného článku sice stanoví, že „výkon trestu se řídí právem vykonávajícího státu“, avšak neupřesňuje, jak uvádí generální advokát v bodě 63 svého stanoviska, zda se týká výkonu trestu počínaje vynesením rozsudku ve vydávajícím státě, nebo až od předání odsouzeného do vykonávajícího členského státu.

- 33 Co se týče čl. 17 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909, ten stanoví, že „[p]říslušný orgán vykonávajícího státu započítá celou dobu zbavení osobní svobody, která již byla vykonána v souvislosti s trestem, pro který byl rozsudek vynesena, do celkové doby zbavení osobní svobody, která má být vykonána“. Toto ustanovení vycházející z předpokladu, že je možné, že si odsouzený odpyká před svým předáním část trestu ve vydávajícím státu, neumožňuje určit, zda může vykonávající stát uplatnit snížení trestu zohledňující dobu odpracovanou odsouzeným při pobytu ve věznici ve vydávajícím státu.
- 34 Je tedy třeba přihlídnout ke kontextu článku 17 rámcového rozhodnutí 2008/909. V tomto ohledu je třeba uvést, že tento článek je součástí kapitoly II tohoto rozhodnutí, nadepsané „Uznávání rozsudků a výkon trestů“. Tato kapitola obsahující články 4 až 25 uvádí jednotlivé zásady řazené chronologicky.
- 35 Jak konstatuje generální advokát v bodě 100 svého stanoviska, články 4 až 14 rámcového rozhodnutí 2008/909 nejprve stanoví pravidla, jež členské státy musí uplatnit za účelem předání odsouzeného. Články 4 až 6 uvedeného rámcového rozhodnutí tak nejdříve upřesňují postupy týkající se předání rozsudku a osvědčení vykonávajícímu státu. Články 7 až 14 rámcového rozhodnutí pak stanoví zásady, jež se použijí na rozhodnutí o uznání rozsudku a na rozhodnutí o výkonu trestu.
- 36 Zejména článek 8 uvedeného rámcového rozhodnutí zavádí striktní podmínky pro přeměnu trestu vynesena ve vydávajícím státu příslušným orgánem vykonávajícího členského státu, které tak představují jediné výjimky ze základní povinnosti uvedeného orgánu, tedy uznání rozsudku, který mu byl předán, a zajištění výkonu trestu, jehož délka a povaha budou odpovídat rozsudku vydanému ve vydávajícím státu.
- 37 Mimoto z článku 13 rámcového rozhodnutí 2008/909 plyne, že vydávající stát si zachovává pravomoc pro výkon trestu, dokud nebyl jeho výkon zahájen ve vykonávajícím státě.
- 38 Článek 15 rámcového rozhodnutí 2008/909 následně stanoví postup, jenž se uplatní na předání odsouzeného, a článek 16 rámcového rozhodnutí obsahuje zvláštní ustanovení pro případ průvozu odsouzeného přes území jiného členského státu.
- 39 Článek 17 rámcového rozhodnutí 2008/909 navazuje na předchozí ustanovení tím, že stanoví zásady, jež se použijí na výkon trestu po předání odsouzeného příslušnému orgánu vykonávajícího státu.
- 40 Z toho plyne, že článek 17 rámcového rozhodnutí 2008/909 musí být vykládán v tom smyslu, že se na část trestu vykonávanou dotyčným na území vydávajícího státu až do jeho předání do vykonávajícího státu použije pouze právo prvně uvedeného státu, a to i na případné snížení trestu. Co se týče práva vykonávajícího státu, to se uplatní až na část trestu, kterou má po tomto předání odsouzený vykonat na území vykonávajícího státu.
- 41 Takový výklad plyne rovněž ze vzoru osvědčení v příloze I rámcového rozhodnutí 2008/909.
- 42 V tomto ohledu je třeba podotknout, že tento vzor osvědčení je vzorovým formulářem, který musí vyplnit příslušný orgán vydávajícího státu a následně předat spolu s odsuzujícím rozsudkem příslušnému orgánu vykonávajícího státu. Podle čl. 8 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 příslušný orgán vykonávajícího státu rozsudek uzná na základě údajů uvedených v tomto osvědčení příslušným orgánem vydávajícího státu.
- 43 Z bodu i 2.2 vzoru osvědčení, týkajícího informací o délce trestu, plyne, že vydávající stát musí uvést úplnou dobu zbavení osobní svobody (ve dnech), která již byla absolvována v souvislosti s trestem, který byl rozsudkem uložen. V bodě i 2.3 tohoto vzoru má vydávající stát uvést počet dní, které mají být započítány do celkové délky trvání trestu z jiných důvodů, než je důvod uvedený v bodě 2.2. V bodě i 2.3 tohoto vzoru je uveden rovněž demonstrativní výčet „jiných důvodů“, mezi které patří i milost nebo zmírnění trestu již udělené ohledně daného trestu. Jak tvrdí generální advokát

v bodě 116 svého stanoviska, uvedený bod i 2.3 tak umožňuje vydávajícímu státu uvést dodatečné informace, jestliže zvláštní okolnosti, například pracovní činnost, kterou odsouzený vykonával během svého pobytu ve věznicí, již umožnily přiznat odsouzenému snížení trestu.

- 44 Ze všech předcházejících úvah plyne, že před uznáním odsuzujícího rozsudku vykonávajícím státem a předáním odsouzeného do tohoto státu vydávajícímu státu přísluší rozhodnout o snížení trestu, které se váže k době pobytu ve věznicí na jeho území. Pouze tento stát má pravomoc snížit trest za pracovní činnost před předáním a toto případné snížení oznámit vykonávajícímu státu v osvědčení uvedeném v článku 4 rámcového rozhodnutí 2008/909. Vykonávající stát tudíž nemůže zpětně nahradit právo vydávajícího státu, pokud jde o část trestu, kterou již odsouzený vykonal na území posledně uvedeného státu, svým právem upravujícím výkon trestů, a zejména svou právní úpravou snižování trestů.
- 45 V projednávaném případě z písemností předložených Soudnímu dvoru plyne, že při předávání A. Ogňanova příslušným bulharským orgánům dánské orgány výslovně uvedly, že dánské právo neumožňuje zkrácení uloženého trestu odnětí svobody na základě doby odpracované odsouzeným během jeho pobytu ve věznicí. V důsledku toho takový orgán vykonávajícího státu příslušný pro otázky související s výkonem trestu, jako je předkládající soud, nemůže přiznat snížení trestu vztahující se k části trestu, která již byla odsouzeným vykonána na území vydávajícího státu, pokud orgány posledně uvedeného státu na základě svého vnitrostátního práva takové snížení trestu nepřiznaly.
- 46 Opačný výklad by navíc mohl ohrozit cíle sledované rámcovým rozhodnutím 2008/909, mezi něž patří mj. respektování zásady vzájemného uznávání, která je podle bodu 1 odůvodnění rámcového rozhodnutí ve spojení s čl. 82 odst. 1 SFEU základním kamenem justiční spolupráce v trestních věcech v Evropské unii (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 79).
- 47 V tomto ohledu bod 5 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2008/909 zdůrazňuje, že tato spolupráce je založena na zvláštní vzájemné důvěře členských států v právní systémy ostatních členských států.
- 48 Skutečnost, že vnitrostátní soud vykonávajícího státu po uznání rozsudku vydaného soudem vydávajícího státu a předání odsouzeného orgánům vykonávajícího státu přizná snížení trestu vztahující se k té části trestu, která jím již byla vykonána na území vydávajícího státu, ačkoliv orgány posledně uvedeného státu na základě svého vnitrostátního práva takové snížení trestu nepřiznaly, by přitom zvláštní vzájemnou důvěru členských států v právní systémy ostatních členských států ohrozilo.
- 49 V takovém případě by totiž soud vykonávajícího státu zpětně uplatnil své vnitrostátní právo na část trestu, která již byla vykonána na území podléhající jurisdikci vydávajícího státu. Provedl by tak přezkum části trestu vykonané na území uvedeného státu, což by bylo v rozporu se zásadou vzájemného uznávání.
- 50 Kromě toho z čl. 3 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 plyne, že uznávání a výkon rozsudku jiným členským státem, než který rozsudek vydal, má usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby. Nerespektování zásady vzájemného uznávání by tudíž ohrožovalo rovněž dosažení tohoto cíle.
- 51 Vzhledem k výše uvedeným poznatkům je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 17 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu pravidlu vykládanému tak, že umožňuje vykonávajícímu státu přiznat odsouzenému snížení trestu z důvodu pracovní činnosti, kterou odsouzený vykonával během svého pobytu ve věznicí ve vydávajícím státě, ačkoliv příslušné orgány posledně uvedeného státu na základě svého vnitrostátního práva takové snížení trestu nepřiznaly.

Ke druhé otázce

- 52 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda v případě, že by článek 17 rámcového rozhodnutí 2008/909 umožňoval příslušnému orgánu vykonávajícího státu uplatnit takové snížení trestu, jako je snížení dotčené v původním řízení, které souvisí s částí trestu, která již byla odsouzeným vykonána na území vydávajícího státu, byl by vykonávající stát povinen o tom informovat vydávající stát, který o to výslovně požádá. V případě kladné odpovědi na tuto otázku se předkládající soud táže na povahu informací, které by tedy měly být předány.
- 53 S ohledem na odpověď danou na první otázku není třeba se druhou otázkou zabývat.

Ke třetí otázce

- 54 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být unijní právo vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud uplatnil takové vnitrostátní pravidlo, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, přestože je v rozporu s čl. 17 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí 2008/909, jelikož je toto vnitrostátní pravidlo mírnější než ustanovení unijního práva.
- 55 Bez dalšího je třeba zdůraznit, že poukaz předkládající soudu na zásadu zpětného uplatnění příznivějšího ustanovení trestního zákona vychází z předpokladu, podle něhož se má bulharské právo, zejména jeho pravidla upravující snižování trestů, uplatnit rovněž na dobu pobytu A. Ogňanova v dánském vězení před jeho předáním do Bulharska. Jak přitom plyne z odpovědi na první otázku, takový předpoklad je chybný.
- 56 Po tomto upřesnění je třeba ještě uvést, že ačkoli předkládající soud a Evropská komise zřejmě zastávají opačný názor, rámcové rozhodnutí 2008/909 není nadáno přímým účinkem. Toto rámcové rozhodnutí totiž bylo přijato na základě bývalého třetího pilíře Unie, především čl. 34 odst. 2 písm. b) EU. Uvedené ustanovení přitom stanoví, že rámcová rozhodnutí jsou závazná pro členské státy co do výsledku, kterého má být dosaženo, přičemž volba forem a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům, a že rámcová rozhodnutí nemohou mít přímý účinek.
- 57 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle článku 9 protokolu (č. 36) o přechodných ustanoveních, připojeného ke Smlouvám, jsou právní účinky aktů unijních orgánů, institucí a jiných subjektů přijatých na základě Smlouvy o EU před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost zachovány až do zrušení, zániku nebo změny těchto aktů v souladu se Smlouvami. Jelikož rámcové rozhodnutí 2008/909 nebylo předmětem takového zrušení, zániku nebo změny, má tedy i nadále právní účinky odpovídající čl. 34 odst. 2 písm. b) EU.
- 58 Z ustálené judikatury rovněž plyne, že i když rámcová rozhodnutí nemohou mít podle čl. 34 odst. 2 písm. b) EU přímý účinek, jejich závaznost nicméně ukládá vnitrostátním orgánům, a zvláště vnitrostátním soudům povinnost konformního výkladu vnitrostátního práva (viz rozsudek ze dne 5. září 2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, bod 53 a citovaná judikatura).
- 59 Vnitrostátní soudy jsou při použití vnitrostátního práva povinny vykládat toto právo v co možná největším rozsahu ve světle znění a účelu rámcového rozhodnutí, tak aby dosáhly jím zamýšleného výsledku. Tato povinnost konformního výkladu vnitrostátního práva je totiž inherentní systému Smlouvy o FEU, jelikož umožňuje, aby vnitrostátní soudy v rámci svých pravomocí zajistily plnou účinnost unijního práva, rozhodují-li o sporu, který jim byl předložen (viz rozsudek ze dne 5. září 2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, bod 54 a citovaná judikatura).
- 60 Mimoto z předkládacího rozhodnutí plyne, že v okamžiku, kdy bylo předloženo, nebylo ještě rámcové rozhodnutí 2008/909 provedeno do bulharského práva, přestože podle článku 29 uvedeného rozhodnutí mělo k tomuto provedení dojít před 5. prosincem 2011.

- 61 V tomto ohledu je třeba uvést, že předkládající soud je povinen dodržovat zásadu konformního výkladu ode dne uplynutí lhůty pro provedení uvedeného rámcového rozhodnutí (obdobně viz rozsudek ze dne 4. července 2006, Adeneler a další, C-212/04, EU:C:2006:443, body 115 a 124).
- 62 Je však třeba připomenout, že tato zásada konformního výkladu má určitá omezení.
- 63 Povinnost vnitrostátního soudu přihlídnout k obsahu rámcového rozhodnutí, vykládá-li a používá-li relevantní pravidla svého vnitrostátního práva, je omezena obecnými právními zásadami a zejména zásadami právní jistoty a zákazu zpětné účinnosti (viz rozsudky ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, bod 44, a ze dne 5. září 2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, bod 55).
- 64 Tyto zásady brání zejména tomu, aby uvedená povinnost mohla na základě rámcového rozhodnutí a nezávisle na zákonu přijatém k jeho provedení vést ke stanovení nebo zpřísnění trestní odpovědnosti těch osob, které jednají v rozporu s jeho ustanoveními (viz rozsudek ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, bod 45)
- 65 Nicméně v projednávaném případě by povinnost konformního výkladu znamenala, že A. Ogňanov nemůže využít možnosti zkrácení svého trestu z důvodu pracovní činnosti, kterou vykonával během svého pobytu ve věznici v Dánsku, kterou poskytuje bulharské právo, jelikož toto zkrácení spadá do výhradní pravomoci uvedeného členského státu. Naopak neměla by za následek stanovení ani zpřísnění trestní odpovědnosti A. Ogňanova ani pro něho nepříznivou změnu délky trestu odnětí svobody plynoucí z rozsudku vyneseného v souvislosti s ním dne 28. listopadu 2012 ze strany Retten i Glostrup (soud v Glostrupu).
- 66 Povinnost konformního výkladu se neuplatní rovněž tehdy, jestliže vnitrostátní právo nemůže být použito tak, aby bylo dosaženo výsledku slučitelného s výsledkem sledovaným rámcovým rozhodnutím. Jinými slovy, zásada konformního výkladu nemůže sloužit jako základ pro výklad vnitrostátního práva *contra legem*. Tato zásada nicméně vyžaduje, aby vnitrostátní soud vzal případně v úvahu veškeré vnitrostátní právo za účelem posouzení, v jakém rozsahu může být použito tak, aby nedošlo k výsledku, který by byl v rozporu s výsledkem sledovaným rámcovým rozhodnutím (viz rozsudky ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, bod 47, a ze dne 5. září 2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, body 55 a 56).
- 67 V této souvislosti je třeba upřesnit, že k požadavku na konformní výklad patří i povinnost vnitrostátních soudů, a to i těch rozhodujících v posledním stupni, změnit případně ustálenou judikaturu, vychází-li z výkladu vnitrostátního práva, který je neslučitelný s cíli rámcového rozhodnutí (obdobně viz rozsudky ze dne 19. dubna 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, bod 33, a ze dne 5. července 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 35).
- 68 V projednávaném případě z písemností předložených Soudnímu dvoru plyne, že vnitrostátní pravidlo dotčené v původním řízení, podle něhož se období, které odsouzený a předaný bulharský státní příslušník odpracoval v rámci veřejně prospěšných prací, započítává příslušným orgánem vykonávajícím členského státu pro účely zkrácení doby trestu, plyne z výkladu čl. 457 odst. 5 NPK ve spojení s čl. 41 odst. 3 trestního zákoníku přijatého Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud) v jeho výkladovém rozhodnutí.
- 69 Předkládající soud proto nemůže ve věci v původním řízení platně dospět k závěru, že dotčené vnitrostátní ustanovení nelze vyložit v souladu s unijním právem pouze z toho důvodu, že toto ustanovení bylo vyloženo Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud) ve smyslu, který není slučitelný s uvedeným právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. dubna 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, bod 34).

- 70 Za těchto podmínek předkládajícímu soudu přísluší zajistit plný účinek rámcového rozhodnutí 2008/909 tím, že na základě své vlastní pravomoci případně nepoužije výklad Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud), jelikož uvedený výklad není slučitelný s unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. července 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 36).
- 71 S ohledem na všechny předcházející úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět, že unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že vnitrostátní soud je povinen veškerá ustanovení vnitrostátního práva zohlednit a vykládat v co možná největším rozsahu v souladu s rámcovým rozhodnutím 2008/909 tak, aby dosáhl jím zamýšleného výsledku, přičemž na základě své vlastní pravomoci případně nepoužije výklad vnitrostátního soudu rozhodujícího v posledním stupni, jestliže tento výklad není slučitelný s unijním právem.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 17 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu pravidlu vykládanému tak, že umožňuje vykonávajícímu státu přiznat odsouzenému snížení trestu z důvodu pracovní činnosti, kterou odsouzený vykonával během svého pobytu ve věznici ve vydávajícím státě, ačkoliv příslušné orgány posledně uvedeného státu na základě svého vnitrostátního práva takové snížení trestu nepřiznaly.**
- 2) **Unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že vnitrostátní soud je povinen veškerá ustanovení vnitrostátního práva zohlednit a vykládat v co možná největším rozsahu v souladu s rámcovým rozhodnutím 2008/909 ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299 tak, aby dosáhl jím zamýšleného výsledku, přičemž na základě své vlastní pravomoci případně nepoužije výklad vnitrostátního soudu rozhodujícího v posledním stupni, jestliže tento výklad není slučitelný s unijním právem.**

Podpisy